

Срещи: Валери Стефанов

Акценти:

Адрес на редакцията: гр. Казанлък, бул. "Розова долина" 100, офис 8 (срещу Митницата)

17 ДНИ ПОЧИВАМЕ ЗА КОЛЕДА И НОВА ГОДИНА

Дълга ваканция ще имат работещите в „Арсенал“ АД за Коледа и Нова година, става ясно от заповед на изпълнителния директор на дружеството Николай Ибушев.

Обявените за празнични дни, стандартните почивни дни и допълнителните, заедно с общо 6 дни личен отпуск, които арсеналци ще трябва да депозират, ще им осигурят общо 17 почивни дни между Коледа и Нова година.

Заповедта за празничната почивка е съгласно чл. 173 и чл. 24 от КТД на „Арсенал“.

Съгласно заповедта на изпълнителния директор, за дните 23, 27, 30 и 31 декември 2019 г. и 2 и 3 януари 2020 г. всички работници и служители ползват 6 дни платен годишен отпуск. Заявленията, които те трябва да подадат до преките си ръководите-

ли в срок до 13 декември тази година, трябва да са две, съответно за всяка година - 4 дни отпуск, платен или неплатен, от тази година и 2 дни отпуск - платен, за следващата година.

На работниците и служителите, които вече са изчерпали платения си годи-

шен отпуск или нямат нужния 8-месечен трудов стаж, ще им бъде разрешено ползването на неплатен отпуск за дните от старата година - 23, 27, 30 и 31 декември, като за тези дни те ще имат право на ваучери за храна.

НОВ ЧЛЕН В РЪКОВОДСТВОТО НА "АРСЕНАЛ"

Със заповед на изпълнителния директор на „Арсенал“ АД - Николай Ибушев, от началото на седмицата за директор по административните и специални въпроси на дружеството е назначен Стойчо Крачолов.

Той бе официално представен на ръководствата на двете дружества - „Арсенал“ АД и „Арсенал 2000“ АД, в понеделник - 11-ти ноември.

Стойчо Крачолов поема поста от Петър Петров, който премина на друга работа.

Новият директор АСВ е бивш началник на Районното управление на Полицията в Казанлък.

Стойчо Крачолов напусна преди седмица системата на МВР като главен инспектор.

Със заповед на министъра на вътрешните работи Младен Маринов той бе награден с Почетен знак на МВР - III степен. Отличieto му бе присъдено за безукорно поведение, постигнати трайни резултати в служебната работа и продължителна служба в МВР.

„Трибуна Арсенал“

ПИТАЙТЕ ПРИ ОМБУДСМАНА

Общественият посредник на Казанлък Гинка Щерева и Адвокатският съвет при Адвокатска колегия - Стара Загора организират Ден на отворените врати.

Поводът е Денят на българската адвокатура - 22 ноември.

Адвокати - членове на колегията, ще предоставят безплатни правни консултации на гражданите.

Денят на отворените врати ще се проведе на 22.11.2019 г. /петък/ от 11,00 до 15,00 часа в приемната на обществения посредник на адрес гр. Казанлък, бул. „Ал. Батенберг“ №4 /сградата на Данъчното/.

За удобство гражданите, проявяващи интерес, могат да се запишат предварително в приемната на обществения посредник или на тел. 0431 98340.

Издателски съвет: Николай Ибушев, Янко Запрянов, Цветан Шиков, Добрин Драгнев;
Редакция: Деляна Бобева - гл. редактор, Диана Нейчева, Мария Рашкова, Първолета Петкова, Мария Пискова, Миран Маденджиян, Юлия Младенова, Венко Юнаков, Невена Атанасова. Със съдействието на КНСБ и КТ "Подкрепа" в "Арсенал" АД.

Николай Ибушев:

САМО СТРЕМЕЖЪТ КЪМ ДОБРО ПРОМЕНЯ

Уважаеми съграждани, жители на община Казанлък, арсеналци!

В качеството си на общински съветник и водач на листата общински съветници от местната коалиция „Алтернативата на гражданите“ ви благодарим за гласуваното доверие и безрезервната подкрепа по време на проведените местни избори.

Специални благодарности към всички вас, които избрахте да подкрепите именно листата с кандидати за общински съветници от „Алтернативата на гражданите“, убедени, че

това е най-разумният и верен избор.

Благодарение на вашата оценка за стореното от нас до момента и каузата, на която посвещаваме и бъдещите си действия като общински съветници, листата ни успя да излъчи най-голям брой представители в Общинския съвет досега - 8.

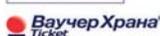
Аз и колегите ми, инженерите Янко Запрянов, Цветан Шиков, Владимир Чучумишев, финансистите Добрин Драгнев и Драгомир Петков, икономистът Красимира Харизанова и адвокат Мариета Пепелешкова положихме клетва в Общинския съвет.

Продължава на стр. 3

МОТИВИРАЙТЕ

своите служители, клиенти и партньори

Идънред България | www.edenred.bg
Edenred | Тел: + 359 2 974 0220 | bulgaria@edenred.com

Димо Димов:

СЛАДКИЯТ МЕД НА АРСЕНАЛСКИЯ КОШЕР

Стрелково оръжие, боеприпаси, металорежещи машини, дори – автомобили... - историята на „Арсенал“. Позната на всеки. Оказва се обаче, че внимателното вглеждане в нейните недописани редове открива още и още, наглед твърде необичайни, неща. Като пчелните кошери, например. Да, „Арсенал“ има в историята си и разработка за такова изделие – Двусемеен многофункционален кошер...

Откривам тази изненадваща за мен информация в глянцурата цветна листовка на български и английски език с марката „Арсенал“ – реклама отпреди поне две десетилетия. В нея пише още: „Добивът на пчелен мед с новата разработка се увеличава с 30 %; расте ефективността при събирането на восъчни отпечатки, прашец и прополис; намалява се рискът от презимването на пчелните семейства; намалена е трудоемкостта при експлоатация“.

„Арсенал“, пчели, кошер, мед... Няма как да не потърсим човека, който стои зад тази, на пръв поглед немислима за военно предприятие, производствена идея. Търсим и намираме: Димо Димов.

Иван Станев станал ръководител на групата. Разработили двутактовия преносим двигател за към половин година, от началото – до опитния образец и нулевата серия. Изпробвали предварително всички подобни изделия, всякакви от чужбина. Целта била арсеналският да бъде най-добрият. Идеята – да може да бъде монтиран на „машинки“, с които може да се прави всичко. Да се ползва в бита и личното стопанство. Получило се. Но идеите за гражданско производство в първите години на Промаяната като цяло не сполучили. Криза, пазарни фактори, смяна на обществения модел... Видяло се, че само с ентузиазъм не стават нещата. И арсеналският бензинов двигател, успешно разрабо-

кова интересни неща, ако си наблюдателен, можеш да приложиш наученото навсякъде“. Той разглежда природата отблизо винаги, щом може. Затова е станал и ловец. Ловец, който не обича да убива. Колкото и това да е необичайно: „Да носиш оръжие не е хвалба, това е отговорност“. „Дошъл си на тоя свят, за да създадеш нещо. Да оставиш“. Димо продължава да живее с това си верую. След промените в средата на 90-те започва да води курсове по пчеларство. После работи за софийска фирма като търговски представител. Сетне се заема с друго. Сега покрай другото, ремонта и часовници. Всякакви часовници. Пътува: Стара Загора – Казанлък. Казва, че сложен е

Пчелите Димо познава от ранно детство. Потомствен пчелар. Край кошериците щял още с дядо си в родното Чирпанско. Наблюдавал, помнел, гадал природните тайнства. Пчелното е от най-големите - събирателство, постоянният труд, сладостта на меда, здравето в него. С тия неща Димо из-

мов намира много.

Големи умове видях в „Арсенал“

Сред имената на хората, чийто ум бил на „по два етажа“, Димов подрежда главния инженер на Завод 6 по това време – Илия Петров, от когото бил силно респек-

години на прехода вещаят недълъг живот на Димовия конусовиден пчелен кошер. В производството е за кратко. Но кошерът, който спечелил Златен медал на Пловдивския панаир преди повече от 20 години, не е единствената му разработка. Изобретателят има сериозен личен архив, който пази дипломи,

раства. Затова не е чудно, че в живота си после той прави същото – наблюдава, открива законите на природата, мисли. Мисли, че тия закони именно са в основата на всичко, което човекът прави, за да улесни живота си чрез развитието на технологиите. „Всичко ни е дадено в природата, трябва просто да го открием и приложим“, казва Димо Димов. Технологиите и техническото го привличат, не е чудно, че стават негова професия. Първият избор – казанлъшкият Механотехникум, е съвсем логичен. Той предполага и следващия избор – „Арсенал“. Дошъл тук по времето, когато директор е бил инж. Стефан Дамянов – години по-късно два мандата кмет на Казанлък. Уважава този специалист и сега. За него бившият кмет е преди всичко специалист, машиностроител. Самият Димов е такъв – единствен за времето си конструктор-изобретател на „Арсенал“, комуто възложили да води цялата конструкторска документация на цеха за твърдите пластмаси. Такива специалисти в „Арсенал“ през годините Ди-

тиран. Също и ръководителя инж. Атанас Апостолов. Но способни хора имало навсякъде по вертикала и хоризонтала на арсеналската система, в която Димов намерил мястото си в екипа по работата на твърдите пластмаси в Инструменталния завод. Началник-цехът Иван Станчев, специалистката Аляна Бричикова, чертожничката Дора Топалова... Всички не могат да се изброят, но е факт, че „Арсенал“ върви напред именно заради качествата на своите кадри, категоричен е старият рационализатор. Повечето колеги го помнят с кошера не случайно: това отнема много години от живота му в изследвания, много труд по окончателния проект, на който казал „Да!“ дори съветски академик. През 1990-а за това се поразшумяло. За него пишат фирмената и местната преса, списание „Пчеларство“. На научна конференция във Варна, като представител на „Арсенал“, Димов изнася информация по въпроса. Идва логично и авторското свидетелство. Превратните

сертификати за обучение, авторски свидетелства. Година работа /„Не знам, как ме е изтъряла жена ми, Надежда...?!“/. „Жена ми Надежда“ работи и сега в „Арсенал“. Г-жа Димова е експерт-нормировчик в Главна дирекция на дружеството днес. Но архивите не са съществено. По-важни са му спомените. Добрите спомени от хората, радостта да преживееш успеха заедно. Като екип. Такъв екип Димов открил в професионален и личен план и под ръководството на Иван Кузманов в ИММ на „Арсенал“. Институтът, управляван от инж. Неделчо Братоев, който кани Димов да работи там. Кани го като професионалист. Агрегатните машини, по които Димов работи дълго, са марка на Завод 5. Такива са и сега.

Бяха хубави години - ентузиазъм!

Задачата – „Многофункционален бензинов двигател“, е друг ярък спомен за Димо. Умереният, спокоен

тен, остава в историята.

Историята помни в документи и факти още необичайно арсеналски начинания, в които Димов участва. Като пресата, също – многофункционална. Тя трябвало да „вади“ натурални сокове, но да се ползва и за друго. И още: да работи и на ток, и на дърва. Времето било такава – не винаги имало ток... Няма и много пари, та хората си правели много от зимната сами. Изпитанията минали успешно. Пуснали нулевата серия от името на „Арсенал“... За пресата научили у нас и в чужбина. Но... времената се менят.

Новите времена влезли в живота на Димо неочаквано. Но той успял да продължи да прави живота си интересен. Хванал се с други работи. Вече извън „Арсенал“: „В природата има тол-

само часовник, който още не си познал добре. Димо не спира да опознава. И часовниците, и хората, които ги носят. Все по-скъпи часовници вижда, все по-заможни българи, които ги носят. Но това не променя виждането му, че стойността на човека не се измерва в пари. А в онова, което създава. Което оставя. Той е оставил много. И много е получил. Затова, докато прелества папките с чертежи, вестникарски публикации, дипломи, сертификати и дипломи, не се вглежда в тях подробно, а наум и на глас споменава хората, хората, с които заедно е правил това, което може. Което обича. Безспир. Като пчелите-работнички, които тръпат мед в най-сладкия житейски кошер.

Диана Рамналиева

Продължение от стр. 1

САМО СТРЕМЕЖЪТ...

Тези 8 души, сред които 5-ма дългогодишни арсеналци, които вие добре познавате от работата им в най-голямото дружество в страната, ще сме вашият глас и корек-

нетолерантни и безпощадни по отношение на какъвто и да е намек за злоупотреба с вашите пари и вашето доверие, ще сме тези, които няма да позволят търговията и

датно и вдъхновяващо от това - да работиш за хората. Защото само стремежът към повече Добро променя.

Нас и мястото, в което живе-

Общинските съветници на МК "Алтернативата на гражданите" в новия Общински съвет

тив в Общинския съвет.

Орган, който на практика взема тежките и важни решения за общината и развитието на Казанлък и района и в който вашият глас е чул.

Чрез съветниците от групата на „Алтернативата на гражданите“ ние и в бъдеще ще продължим, на база опита и професионализма, да сме коректив на местната власт по отношение на вземането на решенията, експертни и полезни за хората и просперитетата на общината решения. Решения, в които стремежът е да се търси максималното добро за максимален брой хора.

Уверявам ви, че ще останем все така непартийно ангажирани и без властови амбиции, но ще продължим и да сме

личните интереси да вземат надмощия над обществените.

И в новия състав на Общинския съвет аз и моите колеги ще продължим с политиката си за надграждане по отношение на спомоществователството и подкрепата на добрите, талантливите, имащите нужда хора.

И в този състав на местния законодателен орган ние ще запазим своето обществено ноу-хау: да работим безвъзмездно и да даряваме възнаграденията си като общински съветници за смислени каузи, следвайки максимата, че даром даденото даром следва да дадеш.

И че няма нищо по-благ-

ем и оставам за децата си.

Малки човешки стремежи и промени, които вдъхновяващо преобразяват страната ни, света.

С благодарност и уважение за гласуваното доверие и с вяратата, че мостовите, които градим заедно сега, след 4 години ще са цял път.

Път, от който никой няма да се срамува, че е бил част от градежа му.

Николай Ибушев
Почетен гражданин на Казанлък,
Общински съветник,
Лидер на групата на МК „Алтернативата на гражданите“,
Изпълнителен директор „Арсенал“ АД

Поводи

Няма незаменими, но има неповторими. Макар често животът да доказва, че и

ливащи от сторено, наздравичи. И двамата са част от първия вагон на влака „Арсенал“ и всеки си

ня да нижат дните си. Честити празници на

първото правило има изключения.

Точно такива двама мъже, при това, посветили живота си на „Арсенал“, имаха поводи за големи и дълги наздравичи с колеги, приятели, близки.

И то - хубави, пишци, пре-

тегли своята машина.

С професионализъм, всеотдайност, страст.

С мисъл за утре и дните след него.

Мъжжи.

Да преливат от берекет и здраве новите им следващи дълги, дълги години, в обич и нови вдъхнове-

Христо Стрешков

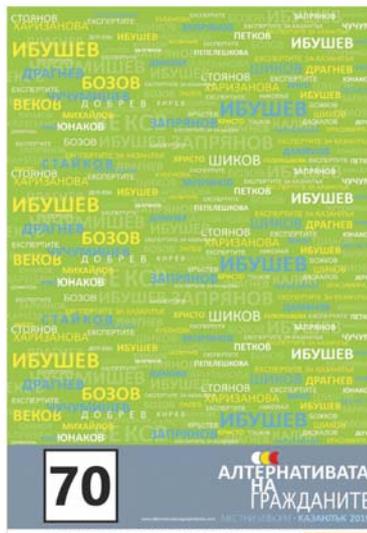
инж. Янко Запрянов - директор „Технологично и иновационно оборудване“, и на инж. Христо Стрешков - директор „Технически въпроси“ в „Арсенал“ АД!

Да столетите !

„Арсенал“ АД

С БЛАГОДАРНОСТ...

Предизборният щаб на местната коалиция „Алтернативата на гражданите“ благодари на всички свои застъпници, симпатизанти и на всички граждани, подкрепилите листата с кандидати за общински съветници на проведените местни избори на 27 октомври.

С вашето доверие листата успя да излъчи най-голям брой общински съветници досега - 8.

В новия състав на Общинския съвет на Казанлък влязоха:

Почетният гражданин Николай Ибушев, Янко Запрянов, Цветан Шиков, Драгомир Петков, Владимир Чучумишев, Мариета Пепелешкова, Добрин Драгнев и Кра-

симира Харизанова.

Шестима от общо избраните сега 8 общински съветници са били в състава на досегашния Общински съвет.

Новите лица в групата на „Алтернативата на гражданите“ в този Общински съвет са Добрин Драгнев - главен счетоводител на „Арсенал“, и адвокат Мариета Пепелешкова.

Добрин Драгнев бе общински съветник в мандат 2011-2015 година, а Мариета Пепелешкова бе юрист на Общинския съвет в мандат 2015-2019 година.

СПОМОЩЕСТВОВАТЕЛСТВО

За девета поредна година експертите от групата „Алтернативата на гражданите“ подкрепиха красивото и стилоно начинание на Антония Каярова и Николай Тенев - хореографи и ръководители на танцов клуб „Киара-Н“, да организират национален турнир по спортни танци в началото на ноември.

Тазгодишното издание на танцовата надпревара на най-добрите бе девето поред.

Турнирът е за купата на България и се проведе на 1-ви ноември в спортна зала „Багира“ в Казанлък. Проявата е под егидата на Българската федерация по спортни танци.

В танцовите състезания участваха над 150 танцови двойки в различни възрастови групи от цялата страна. Домакините, с треньори Антония Каярова и Николай Тенев, участваха с 15 свои дуета.

Жестът към спомоществователите отстрана на участниците бе върнат подобаващо - с отличното представяне на възпитаниците на Танцов клуб „Киара-Н“.

От танцовия клуб благодарят за безрезервната подкрепа, дадена от групата „Алтернативата на гражданите“, направила възможен поредният танцов празник в Казанлък.

„Трибуна Арсенал“

ВETERAHTЪТ ПЕНЧО ПЕНЧЕВ:

По негови изчисления в „Арсенал“ са преминали 58 години от живота му. От навъртените близо 68 маха 10, в които е бил ученик в малките класове и е служил в казармата, останалите повече от половин век свързва с „Арсенал“. Слаб, жилив, с изпитателен син поглед и леко срамежлива усмивка, ветеранът Пенчо Пенчев от Завод 6/130 се оказва истинска енциклопедия.

Родната му къща се е намирала там, където днес са сградите на НИТИ, непосредствено до военната фабрика в Казанлък. Родителите му работят в завода, а той посещава заводската детска градина. В онези спокойни времена расте на воля в края на града, наоколо е широко поле, стърнища, краката вечно са обелени до кръв. Детските и ученическите години минават неусетно в игри и перипетии. Почти всеки ден си намира занимание – тича до Тюлбето, катери Бузово кале, плува в язовира. Свобода, която го прави неразделен с природата и която му дава възможност да се радва на всяко нейно творение и да я преоткрива в различните ѝ форми. Може би това без-

грижно детство, заедно със заложената в ДНК-то любознателност към света, обяснява защо ветеранът от Завод 6/130 Пенчо Пенчев се интересува от всичко, което се случва на стотици метри под земята, над нея и в небесата. Запален пещерник, инструктор по пещерно дело и спасител в пещери и пропасти, леководолаз, турист, маратонец, алпинист, астроном, техник по радио и телевизия... човек с енциклопедични интереси и познания.

Арсеналският път на Пенчо Пенчев

Майка му Пенка Ботева дълги години е работила в хромажната на „Арсенал“, а баща му Дончо Пенев най-напред се е грижил за стопанството в завода, после работи в Завод 3, където се е пенсиониал като химически работник. Повлиян от здравата арсеналска връзка, Пенчо записва заводското училище. Като ученик работи като шлосер, стругар, фрезист, зъбонарезчик. Практиката си провежда в заводите 1 и 5. Завършва училището втори по успех, а математиката и до днес остава неговата сила. Сложните изчисле-

ния му доставят удоволствие, те тренират ума да бъде бърз и остър. След казармата отново се връща в „Арсенал“ – първо в Завод 1/130, а от 1977 година досега – в Завод 6/130. Помни голяма част от историята на предприятието – трибуната пред стола, където по време на почивката работниците играели хора, заводските състезания, съревнованията по цехове, успехите и катаклизмите... Днес „Арсенал“ е коренно променен, обновен, условията на труд са много по-добри, всичко върви напред, казва дългогодишният арсеналец. А себе си определя като Зв1 – фрезист, координатчик и шлайфист. Работи на координатна шлайф машина, където детайлите се обработват до микроци. Работата му изисква математически изчисления, точно разчитане на чертежи, изключителна прецизност при обработката и висока концентрация. Детайлът, който шлайфа в момента, има отвор колкото острието на игла. Но за опитния машиностроител именно в това е професионалната тръпка – колкото е по-сложно и по-трудно, толкова повече те привлича и толкова по-голямо е удовлетворението, че си го направил.

Продължава на стр. 5

Продължение от стр. 4

17 ДНИ ПОЧИВАМЕ...

На директорите по заводи или обособени производства и направления е разпоредено да организират подаването на заявленията за отпуск в указания срок, както и да се извърши нужната подготовка и организация за запечатването на обектите по повод предстоящите почивни дни.

Така последният работен ден за настоящата 2019 г. за всички работници на „Арсенал“ – Казанлък ще е 20-ти декември, петък. Първият работен ден за дружеството за новата 2020 г. ще е празничният 6-ти януари, Богоявление – понеделник.

Заповедта на изпълнителния директор на „Арсенал“ АД за почивните дни по Коледа и Нова година е съгласувана и с двата синдиката в дружеството – КНСБ и КТ „Подкрепа“.

За поредна година по традиция арсеналци ще получат през декември двойни ваучери на стойност 120 лева.

„Трибуна Арсенал“

БИВШ АРСЕНАЛЕЦ СТАНА КМЕТ НА ПРОВАДИЯ

Бившият арсеналец Жоро Илчев стана кмет на град Провадия.

На проведените местни избори Илчев бе кандидат от партия ГЕРБ и спечели 72 % от гласовете на избирателите. За него гласуваха 5777 души срещу 2152, които подкрепи-

ха кандидата на БСП Филчо Филев.

Жоро Илчев е роден през 1961 година в Казанлък. Семенен, с двама синове. През 1984 година завършва Академията на МВР с квалификация Инженер по пожарна техника и безопасност. Започва работа в „Арсенал“ – Казанлък. През 1985 година е приет за редовен аспирант и преподавател в Академията на МВР. Пет години по-късно защитава дисертация и му е присъдена научна степен Доктор на техническите науки. От 1990 година работи последователно като старши инспектор, впоследствие началник

отдел Оперативно-технически в Националната служба „Пожарна безопасност и защита на населението“, където отговаря за пожарната безопасност в Република България.

Впоследствие, до напускането му на Министерството на вътрешните работи, работи в Научно-изследователски институт на МВР.

От 1997 година до настоящия момент, вече 22 години, е в частния бизнес. Преди да стане кмет, той притежава най-голямата фирма за противопожарна техника у нас.

Жоро Илчев е напуснал родния си град преди близо 30 години.

„Трибуна Арсенал“

Стани красив!А!

ДО КОЛЕДА ОСТАВАТ... ДУЗИНА КИЛОГРАМИ +

До Коледа остават четири седмици, но реално с дългите почивни дни в „Арсенал“, а и не само тук, на практика Коледата е почти дошла, а коледните партия тропат по

вратата. Там, където все пак им отворят. Защото не е задължително непременно да се заливаме със софри и банкети навърх дългото трапезуване покрай празниците.

Колко пъти ще посрещаме Коледа и Нова година и с кого, си е наш личен избор, както е наш изборът дали да сме с подути корем и впити рокли, които всеки

миг могат да се сценят, едновременно да шаваме в блузите си или панталоните или леко и с финес да се носим по дансинга... Или на софрата?

Красотата е избор, казват бабите. Не само ген. Старание, усилие, дисциплина, воля.

И защото зад всичко това стои и малък елегантен тласък, ви предлагаме няколко дребни трика, леки усилия и ведри идеи, с които, ако ни се доверите, ще блеснете на коледното парти. В най-добрите си килограми, с най-добре стоящата рокля или просто добре изглеждаща фигура.

Веднага правим и уговорката, че решението да свалите повече килограми за кратък срок е екстремно и неразумно в здравословно отношение. Дори да има ефект, ще сте толкова измъчени, глад-

ни и раздразнителни като дойдат празничните дни, че коледното настроение ще избяга с писъци от вас.

Предлагаме ви няколко съвета, с които може да не свалите всички излишни килограми, но ще се чувствате добре в кожата си и по празниците, и след това.

Сигурно има вълшебно хапче, с което да отслабнете 10 килограма за един месец, но няма вълшебно хапче, което да ви възстанови разклатеното здраве. До Коледа имате месец. Време, което не е малко, така че - поставете си реална цел. Например - да намалите обиколките си с по един до два сантиметра.

Възможно е, ако сте упорити и се захванете още днес.

Направете си режим на хранене

Сутрин пиете чаша топла вода с лимон на гладно. Можете да добавите и джинджифил.

След това закусвайте – задължително закусвайте. Мюсли, препечена филийка с масло и сирене и/или варено яйце.

За мекидно хранене хапнете ябълка.

На обяд яжте супа или салата и основно ястие. Не прекалявайте с ябляба – една до две филийки са достатъчни.

Продължава на стр. 6

ОТ ПЕЩЕРИТЕ ДО ЗВЕЗДИТЕ

Не закъсняват и оценки – избран е за ударник фрезист и зъбонарезчик, през годините е отличаван с множество награди, а по случай 95 години от установяването на „Арсенал“

тъй като е негово откритие. Участвал е в окръжни, републикански и международни експедиции. Един от малцината, които са се състезавали по ориентирани на тъмно в пещери. Присъдени му са

в хоризонталните меандри край Гинци, – разказва Пенчо Пенчев. – Става въпрос за тесняци, които в случая не са просто затворено малко пространство, а липса на пространство“. Казанлъшкият пещерняк се сеща за още един подобен случай и то в любимата му пещера „Пепелянката“, която оставя у него незабравими спомени и ... белези. Това става по време на национална експедиция, след 30-часово разбиване с чукове и лостове на синтрова кора, при което Пенчо, като по-слабият, със свой колега се мушват в едно „дупче“. „Пълзим си ний така, почти както майка ни е родила, гърчим се във всякакви пози и така сме се усукали, че по едно време гледам пред себе си някакви крака и тъкмо да извикам да си ги махат, за да мога да мина, забелязвам, че са моите... В тези теснотии човек до такава степен се ошашава, че загубва представа къде е горе и къде е долу – описва преживяванията си под земята ветеранът от Казанлък. – Затова пък, след подобни ситуации, какво неописуемо удоволствие е да се поизпънеш и да поемеш свободно въздух... Трудностите в пещерите, адреналинът, еуфорията от постигане на невъзможното ни дават шанс да гледаме с други очи на света и да се

пещерата „Бачо Киро“ или посрещането на Нова година в „Ягодинската“ пещера. И за съвместната експедиция край Котел с колеги от побратимения френски град Сент-Ерблен.

Самият той е водил експедиции и е обучил над 800 пещерняци и млади биолози. Най-хубавият му спомен е работата с възпитаница на Художествената гимназия, които създават страхотен екип, а опитът и знанията му намират своите добри последователи.

За челюстите на мозазавъра и фосила на 70 милиона години

Участвал е в повече от 400 мероприятия, свързани със спелеоложки и палеонтологички проучвания, както и проучвания на гробници и тракийски светилища. Пенчо Пенчев има невероятния шанс да бъде един от участниците в уникалната експедиция „Динозавър '84“ в пещерата „Лабиринта“. Тук са открити фосилни останки от морско влечуго, за което се смята че е мозазавър. Намерените кости и зъби трябвало много внимателно да се отделят от скалата, за да бъдат запазени и предадени на учените, спомня си нашият спелеолог.

радваме на дребните неща в живота“. Или пък заклещването в Тайните понори край Шумен... И със смъртта на косяк се е разминавал поне 30 пъти, но въпреки това не престава да слиза и да търси предизвикателствата там, където повечето хора дори и не си помислят. Спомня си и тържествени събития под земята, като сватбата в

че в местността „Каменната тринога“ под Райското пръскало край Тъжа той открива фосили с перли. Един от водещите палеонтолози у нас Стойчо Бресковски, който вече е покойник, е датирал находката на Пенчо на 70 милиона години! Сред интересните негови находки е и рапан, който той намира по поречието на река Янтра, между селата Скалско и Янтра.

Освен от скалните образувания, Пенчо се интересува от уникалното биоразнообразие, на което са богати пещерите у нас. В епруветки взема екземпляри, които предоставя за изследване в БАН. Така се е зародила и близката връзка между Пенчо Пенчев с известния български биоспелеолог д-р Петър Берон и с най-големия специалист по паяците в Европа доц. Христо Делчев.

„Алпинист на Народна република България“, маратонец, астроном

„Алпинист на Народна република България“ е почетното звание, на което казанлъчанинът става носител. Изкачил е всички български върхове, бил е на Олимп, лично се познава с известни български алпинисти, сред които е първият българин, изкачил Еверест – Христо Проданов. За поддържане на спортната си форма и до днес Пенчо Пенчев участва в състезания по скоростно изкачване на високи сгради.

Участвал е в редица маратонски състезания, печелил е награди, но най-запомнящо за него остава бягането „По стъпките на Самарското знаме“ преди 25 години. В навечерието на 3 март седем казанлъшки мъже пробяват 1011 километра от Куйбишев до Стара Загора, следвайки пътя на Самарското знаме. Те изминават маршрута за 98 часа, без да прекъснат нито за миг, като се сменят на определено време. Стигайки до Паметника на бранителите в Стара Загора, поемат към връх Шипка, където отбелязват националния ни празник.

„Освен по спелеология, едва ли има друг любител, който да притежава повече литература по астрономия от мен“, открива още едно свое хоби Пенчо Пенчев – ветеранът от „Арсенал“ с толкова много интереси и познания, че човек се обръква къде е най-добър. И досега се радва на приятелството си с доц. Алексей Стоев, директор на Филиала на Института по космически изследвания и технологии на БАН в Стара Загора, астроном, експерт на БТС, спелеолог. И когато не е в пещерите, гледа към звездите. Така един казанлъчанин на 68 обгръща Вселената. С желанието си да научи за нея колкото се може повече и повече.

Юлия Младенова

Пенчо в заводската детска градина

в Казанлък има специална грамота, връчена му от изпълнителния директор на дружеството Николай Ибушев за цялостен принос в развитието на завода. За своя професионален път Пенчо Пенчев казва кратко: „Животът ми е свързан с „Арсенал“, тук ми е хвърлен пътят“. И не пропуска да благодари на всички свои колеги – електротехници и монтьори, които поддържат машините му, на директора на Завод 6 Ивайло Арнаудов и на началник-цеха Иван Василев. Защото е наясно, че в този огромен механизъм, наречен „Арсенал“, човек не може да постигне много, ако няма подкрепата на колегите, ако няма взаимодействието и синхрон между отделните звена и нива.

Пещерите и адреналиновият танц със скалите

По пещерното дело се запалва веднага след казармата. Става член на Пещерния клуб към Туристическо дружество „Орлово гнездо“ в Казанлък през 1974-а, години наред е бил негов председател. Клубът издава списание „Казанлъшки пещерняк“, в чийто втори брой има стихотворение, специално изпратено от Елисавета Багряна.

За тези 45 години е влязъл в близо 2000 пещери и има 5000 прониквания, тъй като в някои от пещерите е влизал по няколко пъти – например в страховитото „Дяволско гърло“ е прониквал над 10 пъти. Участвал е в повече от 1000 клубни експедиции. В списъка на пещерите са „Темната дупка“, най-дългата пещера у нас „Духлата“, изпълнена с красиви езера и множество различни образувания, интересната пещера „Пепелянката“, пещерата „Леденица“ под връх Бузлуджа... До село Тъжа, където е каменната тринога, има пещера, кръстена на Пенчо Пенчев – Пенчовата,

най-високите български отличия в пещерното дело – златен, сребърен и бронзов прилеп. Отличник е на Българския туристически съюз и е носител на медал „Алеко Константинов“. Десетки почетни флагове и знаменца, носещи автографи от колеги и приятели, съхраняват и до днес паметта за експедиции, състезания, срещи и невероятни житейски случки. Сред медалите има и един много специален. През 1987 година заедно с известния днес учен, физикът Алексей Стоев, участват в много тежка акция по спасяването на две войничета. Двамата пещерняци категорично отказват предложената им голяма парична награда, но и до днес пазят медалите за храброст, връчени им от Войските към Министерството на транспорта.

Едно от най-забележителните участия на Пенчо Пенчев е експедицията в Алтайска ССР и в Узбекска ССР през 1989 година. „Това беше голямо приключение – пътувахме със самолет, с влак, с камиони, а накрая с катъри, но си струваше всичко това. На тази експедиция слязох на най-голямата дълбочина – 730 метра в пещерата „Киевская“ в Узбекистан. Пълен мрак, стеснения, меандри, невероятни преживявания“, спомня си казанлъчанинът. В дългия си пещерняшки опит има и множество заклещвания в т. нар. тесняци. Например, в пещерата „Дълбоката“ на 70 метра под земята се заклещил така, че са му били необходими 30-40 минути да се измъкне от коравата прегръдка на скалите. „Танцът със скалата винаги е бил наситен с емоции, страст, еротика, с невероятни чупки и движения на тялото, за които всеки танцьор, акробат или циркаджия ще ви завиди. Понякога, в най-субилитни моменти, придвижването може да стане едва на милиметри и то само когато издишаш въздуха си. Това ми се случило, когато бяхме

Тръгнаха следващите 4: С грижа за хората и по-добрия им живот

Три мерки, като грижа за хората и по-добрия им живот тук и в помощ на младите семейства, обяви на първото заседание на Общинския съвет на Казанлък новоизбраният кмет на града, трети мандат, Галина Стоянова.

Едногодишна финансова помощ под формата на ваучери

ложиха тържествено клетва, в която се заклеха да работят в името на гражданите и за добруването на района.

Първото заседание на новоформирания Общински съвет бе ръководено от общинския съветник, Почетен гражданин на Казанлък, Николай Ибушев.

Стоянова благодари за безупречната работа на ОИК в Казанлък, на Областната управа за професионалната подкрепа и грижа за Казанлък, както и на двама от тримата депутати от Казанлък: Борис Кърчев и Халил Летифов. БСП-депутатът Донка Симеонова не бе спомената

казанлъшки градски старейшини Старозагорският митрополит и Почетен гражданин на Казанлък Негово Високопреосвещенство Киприан. В приветствието си към новоизбраните кметове и съветници той припомни исконния библейски закон за любовта, която "не завижда,

защото след четири години отново хората ще имат възможността да се произнесат!".

С тези думи народният представител Борис Кърчев се обърна към общинските съветници от всички политически групи в новия Общински съвет на Казанлък.

за закупуване на памперси за деца до 1 година, 50% поевтиняване на купона за храна в Детската млечна кухня в Казанлък за деца от 0 до 3 години и 50% ръст на стойността на един храноден в детските градини на община Казанлък.

Новите мерки Стоянова ще предложи за гласуване още на следващата сесия на Общинския съвет в Казанлък, обяви тя в първата си реч като кмет за третия си мандат.

На тържествена сесия новоизбраните 37 общински съветници, кметът на община Казанлък и кметовете на населени места в общината по-

Символите на местната власт – огърлица и ключ на Казанлък, кметът Галина Стоянова получи от областния управител Гергана Микова.

В словото си пред новоизбраните общински съветници кметът на Казанлък Галина Стоянова благодари на гражданите за дадената ѝ дълбока любов, с която са я избрали за кмет, трети мандат, категорично още на първи тур.

Кметът благодари и на Старозагорския митрополит Киприан за духовната сила и вярата, че Доброто винаги побеждава.

в благодарностите.

Новоизбраният кмет на Казанлък декларира, че ще работи с всички политически сили в местния парламент, като заяви, че обича Казанлък и ще продължи да работи с чест и морал за просперитета на Казанлък и Долината на розите.

„Решенията, които ще вземате за израстването на човешкия дух са твърдият камък, върху който се строи нашето общество. Бог ви е дал тази благодат да сте народни избраници!“ - тази заръка отпрати към 37-те

не се гордее, не безчинства, не дири своето, не се сърди“.

Киприан заръча на новоизбраните да носят пълноправие на собствената си нравствена висота.

„С изборните резултати казанлъчани заявиха, че подкрепят посоката на развитие на общината, зададена от кмета и най-голямата група съветници от ПП ГЕРБ. Затова – вслушайте се в гласа на казанлъчани и спрете с противопоставянето и уронване престижа на нашия град и община в ущърб на жителите! Стиснете си ръцете и работете всички за Казанлък,

Пет политически групи има в новоизбрания Общински съвет на Казанлък : най-многобройна – от 13 общински съветници, е групата на ГЕРБ.

С 9 представители е групата на БСП, 8 са общинските съветници от групата на „Алтернативата на гражданите“ – досегашни „Експерти за Казанлък“, 6-ма са от ДПС и 1 от ВМРО.

След тържествената част на първото заседание на новоизбрания Общински съвет бе избран и негов председател.

Две бяха предложенията, подложени на гласуване: на адвокат Моника Динева от БСП и на адвокат Николай Златанов от ГЕРБ.

След тайно гласуване 37-те общински съветници на Казанлък решиха за трети мандат председател на Съвета да е Николай Златанов.

Той получи 24 гласа на подкрепа срещу 13 за Моника Динева.

Молебен за здраве, розови рози, бели хризантеми и вити питки съпроводиха светската част на официалната церемония по встъпването в мандат на новите органи на местната власт в Казанлък.

„Трибуна Арсенал“

Продължение от стр. 4

Стани красив! А!

Иди и виж

ДО КОЛЕДА ОСТАВАТ...

За междинна закуска хапнете шепал бадеми.

Вечеряйте салата, зеленчуци на скара или кисело мляко. Никакъв хляб!

И пийте вода, много вода.

Ако между тези похапвания отново изпитате глад – якте мандарини и портокали.

Правете си разтоварващи дни

По принцип е хубаво да си правите по един разтоварващ ден седмично. По време на празниците обикновено, без да се усетим, консумираме повече храна, така че четири седмични преди това спокойно можете да си правите по два разтоварващи дни седмично. Две-три седмични след празниците пак можете да се върнете на този режим.

Спортувайте

Намаляването на обиколките не става само с балансирано хранене или с по-дρασична диета. Трябва да се

двигате. Забравете колата и автобуса или поне ги оставяйте километър-два преди работата ви. Движете се. Ако това няма как да се получи, тръгнете на фитнес. Инструкторът в залата ще ви предложи програма за стягане и поддържане на добра форма. Ако не обичате да ходите на фитнес, кажете му, че предпочитате да тренирате у дома, за да може да подбере подходящите упражнения.

Спазвайте плана за действие, който сте си начертали, и до празниците тялото ви ще е по-стегнато, а вие самите ще се чувствате свежи и изпълнени с енергия.

Най-хубавото е, че ще сте посвикнали с по-здравословния режим и няма да се отпуснете и да прекалявате толкова на празничната трапеза. А и ще ви е жал за хубавата рокия, в която тъкмо се пъхнахте и пак да ви отеснява.

Така че, не отлагайте. Действайте! Красотата е възможна, а до Коледа остават 40 дни!

„Трибуна Арсенал“

От 11 ноември – Библиотека „Искра“ - фотоизложба „Денят, който промени всичко“ - за събитията в Казанлък отпреди 30 години

14 ноември - 17,30 часа - Музей на фотографията – Втори салон на казанлъшките фотографии - изложба

15 ноември – 17,30 часа - ЛХМ „Чудомир“ – „През мостовете на времето“ - представяне на книга

16 ноември - 11 часа – зала „Искра“ 4 - детски спектакъл „Премислици“

20 ноември – 17,30 часа - ЛХМ „Чудомир“ – „Танц със съдбата“ - представяне на книгата на Стефка Дянкoвa

21 ноември – 17 часа - Музей на розата – изложба на Специализирания музей на резбарското и зографско изкуство „От ръката българска“

21 ноември – 17,30 часа - Художествена галерия-Казанлък - изложба на художника Румен Петков

21 ноември – 18 часа - Галерия „Искра“ 4 - концерт, посветен на Деня на християнското семейство - НЧ „Възродена Искра“

23 ноември – 11 часа – Галерия „Искра“ 4 - „Безценно камъче“ - детски спектакъл

28 ноември – 17,30 часа - ЛХМ „Чудомир“ – „Яворов и Лора. Мистерието на една гибел“ - разговор с автора Стефан Коларов

28 ноември – 18 часа - Галерия „Искра“ 4 - 120 години от рождението на композитора Панчо Владигеров - музикална вечер

28 ноември – 19 часа – Военен клуб – Премиера – „Заговорът на Калигула“ по Стефан Цанев - Общински театър Казанлък.

Проф. Валери Стефанов:

ОБЩЕСТВОТО НИ Е В КРИЗА НА АВТОРИТЕТИ

Роден е през юли 1958 година в Дупница.

Български литературовед и писател. Виден български общественик и интелектуалец.

Председател е на Съюза на колекционерите в България.

От 1984 г. е преподавател в СУ „Свети Климент Охридски“.

Бил е ръководител на Катедрата по българска литература и декан на Факултета по славянски филологии.

Доктор на филологическите науки, има и втори докторат на тема „Човекът в словото. Проблематизации на идентичността в българската литература“. Професор по история на българската литература. Автор на десетки литературоведски и художествени книги.

Активен участник е в дебатите за средното образование и реформирването му. Собствената си позиция оценява като „умерен консерватизъм“. Един от факторите, които оценява като решаващи за подобряването на ситуацията, според него, е „реалното външно оценяване“. Привърженик е на това - частните учебни заведения да бъдат финансирани и с пари от държавния бюджет, ако частните училища и университети не са „лесни продавачници на дипломи“ и имат доказано високо ниво на преподавателите и студентите.

Привърженик е на тестовото оценяване, ако обаче тестовите са направени качествено. Автор е на десетки монографии и учебници по литература за средното образование.

Професор Стефанов гостува в Казанлък, за да представи поредното издание на книгата на акад. Антон Дончев „Сказание за времето на Самуила“, дело на университетското издателство „Свети Климент Охридски“, чийто директор е проф. Валери Стефанов.

Една интересна среща, с много изводи отвъд думите, случила се между два особени повода за нас, българите: Денят на българските будители и 30-годишнината от демократичните промени у нас.

Дни, които все повече пълним с досадно и фалшиво лицемерие и с твърде малко смисленост и поуки.

- Професор Стефанов, защо политиките са винаги по-склонни на сделка да заменят духовно наследство за фетиш? Още повече, в контекста на изкуствено подклаждания дебат България - Македония, Балканите и историята ни, по отношение на костите на цар Самуил. Ако вземем препратка от книгата на акад. Антон Дончев. Какво делим?

- Самуил е част от българската национална памет и, ако ние наистина държим той в голяма част да бъде жив в колективното самосъзнание на българите, на нас не ни трябва кости, а заветът на неговото дело. Не бива да заменяме фетиш за духовно наследство. Онова, което е направил за спасяването на България и отстояването ѝ в едни много трудни векове.

- Тоест, дебатът за костите на цар Самуил, който „дъвкахме“ това лято, е ... безсмислен?

- Да, дебатът за костите на Самуил е напълно безсмислен въпрос.

- Контактвали сте твърде дълго с академик Антон Дончев. Какво друго научихте за него и от него отвъд пряката Ви работа по поредното издание на „Сказание за времето на Самуила“?

- Академик Антон Дончев е един удивителен човек. Наскоро той започна своите 90 години. Вие видяхте как изглежда той на тези години. Удивителна жизненост. Удивителен дух! В чисто човешки план човек би могъл да си пожелае да запази тази привързаност към идеите си. Тази човешка сила и интелектуална мощ, която излъчва академик Дончев.

А що се отнася до мястото му в българската литература, според мен, то е много значимо. Отстоявано е с редица произведения, като за връх на неговото творчество смятам романа „Време разделно“, въпреки цялата полемика, която през годините се е разгаряла около него.

- В момента върви един постоянен дебат за това колко пошло става обществото ни. Колко инертно. Според Вас, кой е в дълг: училището, семейството, политиката, университетите, медиите? Вие подготвяте на практика бъдещи учители по литература. Кой е виновен, за да сме такова нихилистично общество?

- Голям проблем на нашето общество е кризата на авторитети. Ако училището не излъчва авторитет, то не може да си свърши работата, да си изпълни задачата. Ако учителят не притежава авторитет, освен знания, той също не може да си свърши работата. Това в един по-широк аспект е свързано с кризата на ценностите. Понеже ние много обичаме да си говорим за ценности - тези или онези, и как ги отстояваме, и какво правим, за да бъдат те наистина актуални за нашите деца. Ето, сега наскоро обяха, че училището ще възпитава и преподава ценностни нагласи. Ами то винаги трябва да прави това. Не да е заложено в един предмет или в специални указания. Това е задача първа на училището. От два века, откакто е създадено модерното училище, то това е правило. Или поне би трявяло това да е правило. Ако ние сме го загубили това действие, сега да се кълнем, че ще го върнем, а вече не можем, е съвсем

провалена работа.

- Създава се усещането, че в последно време политиката на държавата в сферата на образованието е насочена основно във вложения в пари. Пари, които трябва да задоволят някакви материални потребности и преподавателски щения, а не нещо, което остава във времето, в душите. В нещо нематериално и трайно. Така ли е?

- Напълно съм съгласен с Вас. И резултатът от това е виден. Той е покъртителен! Децата стават все по-малко образовани и все по-социално неграмотни. А социално неграмотен означава да нямаш ценностна арматура, която да те държи и да те прави зрял човек. Страхотно! Не знам дали само да обичаме политиците е правилното, но наистина образование не се прави само с пари. Само със саниране на училища, само с по-високи заплати. В никакъв случай! Образование се прави с ум, с хора, с нещо, което може да предложиш на ценностния хоризонт на младите хора. Да им кажеш: да, правя го това заради себе си, заради кариерното си развитие и заради това, че изпитвам щастието да зная. В края на краищата училището трябва да бъде институция не на насилието, а на радостта. Да знаеш и нещо прекрасно, красиво и вдъхновяващо!

- Вие подготвяте бъдещи преподаватели по литература.

- Да.

- ... в момента обаче, особено през тази учебна година, предвид високите стартови заплати в образоването и през

предходните няколко, като че ли училището се напълни в масата си, под презумпцията за дефицит, с твърде посредствени, някак безлични хора, преподаватели. Без плам, без страст преподаващи. Считате ли, че един такъв човек може да създава, да отсее бъдещия елит на нацията и да създава качествени, будни граждани?

- Аз имам много талантливи студенти и част от тях стават учители. И трябва да призная, че след това бягат от училището. Разочароват се.

- Защо?

- Онова, което ги разочарова, е липсата на партньор. Липсата на партньор отстраня на самата институция - училището. Институцията, която е прекалено бюрократична. И липсата на партньорство отстраня на голяма част от децата, които са абсолютно демотивирани и не искат да участват в учебния процес по ред причини и вие ги знаете много добре. Те са разписвани многократно в публичното пространство. Училището не е набор от конформизми, а то е превърнато точно в това: деца, които не знаят, да продължават напред. Да получават високи оценки в името на отчетността.

- Като университетски преподаватели, вие и колелите Ви, не се ли чувствате ошетен, ако щете дори по линия на това, че погледът, грижата на държавата са обърнати повече към средното образование, към масовото училище, където се влага много ресурс, в това число и за заплати на учителите там, отколкото към онова, което става

по-нагоре, което е нужно за качеството на онова там, долу?

- Казвал съм го и пак ще го кажа: само след няколко години - две-три, не повече, ще има тежка криза в университетското образование. Тя е подготвена от недостатъка на студенти, от финансовия колапс на университетите. Така че тези 50 и няколко университета в момента, които имаме, много скоро ще станат наполовина и това ще е следствие от демографска криза, от създадените асиметрии между количеството на университетите и реалните потребители - студентите. Пазарът вече привързва, а продавачите са прекралено много, образно да го кажа.

- Като литератор и университетски човек, според Вас, още колко можем да пощим и вадим от програмата по литература в средното образование в името на осъвременяването и олекотения материал? Така че тотално да оскотее учениците ...

- Ще ви призная: от десетина години не се интересувам, защото видях накъде вървят нещата. Видях, че институцията МОН натиска в една посока, в която аз не искам да участвам.

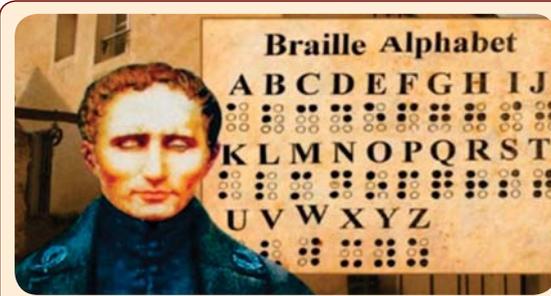
- Накъде вървят нещата?

- На зле. В края на краищата произведението не са никакъв абстрактен списък. Те са послания, които трябва да достигнат до душите на нашите деца и когато режем тези послания, когато ги съкращаваме, опразваме душите на децата си. Ослепяваме ги като Самуилови войници.

Деляна Бобева

ЛУИ БРАЙЛ

Геният, подарил светлина на незрящите

Тези, които даряват светлина на другите, никога не остават на тъмно, казват незрящи, прекланяйки се пред човека, създал най-съвършената система, благодарение на която могат да четат и пишат.

Луи Брайл /1809-1852/ е създателят на уникалния релефно-точков шрифт за незрящи, наречен Брайлова азбука, Брайлово писмо или брайл. Създава го 15-годишен.

По данни на СЗО 285 млн.

души в света са с увредено зрение, 39 млн. от тях са слепи. Брайловата грамотност значително подобрява живота им. Брайл се използва за 800 диалекта и езици - за книги, документи, менюта, бутони, валута, лекарства и др.

В България азбуката е пренесена от Русия през 1906 г. В Националното читалище „Луи Брайл 1928“, основано от казанлъчанина Петко Стайнов, има библиотека със специални електронни издания и книги на брайл - те са по-обемни от обикновените, напр. Библията е от 45 тома. Първите „говорещи“ книги у нас са записани през 1959 г.

В чест на Луи Брайл на много места по света са издигнати паметници, барелефи, изработени са медали и паметни монети, издадени са пощенски марки. Астероид, открит от НАСА през 1992 г., е кръстен на него. По случай 200 г. от рождението му Конгресната библиотека на САЩ открива изложба „Луи Брайл: наследство и влияние“.

Рождената дата на изобретателя - 4 януари, е обявена за Световен ден на Брайловата азбука, а 13 ноември - за Международен ден на незрящите хора.

През 2019 г. се навършват 210 г. от рождението на Луи Брайл. Годинашната бе тържествено отбелязана в София.

От дете без зрение. На 04.01.1809 г. в семейството на Симон и Моника Брайл в градчето Кувре край Париж се родило четвъртото им дете - Людовик, наричали го Луи. Бащата бил сарач, имал работилница. Той забранявал на любопитния си син да пипа остри и опасни инструменти. Веднъж в негово отсъствие Луи взел остро шило и започнал да пробива дупки в една хлъзгава кожа. Шилото се изплъзнало от ръцете му и се забило в око му. Скоро възпалението се преложило и на другото око - на 5 г. Луи ослепял завинаги. Гривните родители му осигурили нормален живот, без да го глеят. Приучвали го на труд: полирал кожите с восък, шиед домашни чехли, подреждал масата за хранене, ходел за вода. Ориентирал се по слух и мирис. За да се придвижва, баща му му направил бастун. Водел го навсякъде - научил го да различава пеенето на птиците, звуците на животните, ароматите на цветята. Луи бил надарено дете, много музикално. Купили му цигулка, обучил го местен музикант.

Да четеш с ръце. На 6 г. детето ползвало релефна азбука - върху гладки дъсчици баща му забивал мебелни пирончета с кръгли шапчици, направени като буквите. Опишвайки ги с пръсти, Луи се научил да съставя думички, дори фрази. Имал феноменална памет - знаел наизуст всички приказки на Шарл Перо, които сестрите му му четали. На 8 г. тръгнал на училище, учителите били удивени от способностите му. Решавал задачи на ум толкова бързо, колкото другите ученици в четрадките си. Но сърцето на момчето се свивало, когато учителът казал: „Деца, отворете си учебниците“. Луи знаел, че там е заключено недостъпно за него богатство.

В Париж. На 10 г. го записали в Кралския институт за слепи деца, където се обучавали 100 ученици. Учили ги и да шият и сглобяват различни неща. Луи имал ловки ръце и се справял бързо, получил и

награда. Всеки четвъртък излизали децата на разходка из Париж - всички се хващали за дълга връв, едно след друго, образувайки дълга змиевидна редица. Скоро Луи можел да разпознава градските шумове.

Учениците ползвали шрифта на педагога Аюи - изпъкнали черни букви с опростена форма. Можели и да пишат с тъпи пера върху влажна хартия, поставена в специален прибор. Получавали се два образа: единият релефен - за незрящия ученик, а другият с масило - за зрящия учител.

Брайл бил отличен ученик. Изчел всички книги в библиотеката, отпечатани с шрифта на Аюи. Те били големи и тежки, издаването им било скъпо. Усвоил много добре и математиката - чрез специалния уред на незрящия математик Николай Саундерсън. На него се извършвали: събиране, изваждане, умножение, деление, повдигане на степен, извличане на корен. Луи свирел и на пиано. Професорът го Парижката консерватория го обучавали безплатно. На 16 г. работел като органист в храмовете на Париж.

Магическите 6 точки. През 1921 г. в института започнали да използват и „нощната азбука“ на Шарл Барбие, поръчана от Наполеон, който искал кодирано да чете секретни документи на фронта и през нощта. Шрифтът не изисквал светлина, можел да се чете само с пръсти. С него войниците трябвало да общуват в тъмното - без да говорят и използват свещи. Военните оценили системата като трудна и сложна - в един знак имало много точки, нямало и орфографически правила. Луи, на 12 г., старателно изучил шрифта и намерил и други недостатъци: липсвали знаци за пунктуация, не можело да се пишат цифри и ноти. Хрумнало му, че на базата на тази система може да създаде своя, много по-удобна. И всяка свободна минута посвещавал на тази идея. През 1824 г., когато бил на 15 г., направил гениалното си откритие:

нужни били само 6 изпъкнали точки! Брайловата азбука представлява малки клетки, съдържащи 6 релефни точки, разположени в 2 вертикални колонки с по 3 знака на ред. Чрез възможните 63 комбинации с тях се обозначават букви, цифри, ноти, музикални, математически, химически и препинателни знаци и други символи.

Признатието. Изобретението му не било възприето веднага, въпреки че през 1829 г. излязла брошурата му „Начин за писане на думи, музика и песнопения с помощта на точки“. През 1832 г. на международното изложение системата на Брайл била призната за най-добрата от всички представени 22 от европейските страни. През 1837 г. излиза първата книга на брайл - „Кратка история на Франция“. Системата била официално приета в института през 1844 г., след като по време на тържество зам.-директорът Гаде изразил дълбоко уважение към дароването на изобретателя. През 1878 г. на Международен конгрес в Рим била официално обявена за най-подходящия метод.

Развитието. Брайл непрекъснато усъвършенствал системата си - измислил специална игла, с която буквите да се изобразяват релефно. Тъй като това отнемало много време, Пьер Фуко, надарен млад човек, ослепял на 6 г., му предложил да използва изобретения от него „клавишен печатник“. При натискането на клавиш се появявал релефен отпечатък на буквата. Такъв текст можел да се чете и от зрящи, и от незрящи. Така се появил първообразът на пишещата машина. Книги на брайл се печатали, докато Брайл бил още жив - те били 15 пъти по-дебели от нормалното, а процесът на четене - 3 пъти по-дълъг.

Благодарение на ЮНЕСКО и Световния съвет „Брайл“ системата е адаптирана към почти всички съвременни езици - използва се за славянските и източните езици, за африканските диалекти и сложно-

то китайско писмо.

Съвременните средства. Днес незрящите и слабовиждащите хора разполагат с различни съвременни средства за четене и писане - от най-обикновените уреди до компютрите със синтезатори на речта. Всички са разработени на базата на системата на Брайл, която сега също се използва. За писане най-често се ползват плоча и шило или брайлова машинка със 7 клавиша.

Брайлова машинка

Брайлов дисплей

Новите технологии - брайлови принтери за директно възпроизвеждане на текст от компютър и брайлов дисплеи, показващ написаното на монитор, са доста скъпи. Измислени са и мобилни телефони, чрез които печатният текст се озвучава в реално време. Създадени са и роботи-помощници, с които хората могат самостоятелно да се обслужват в болници, да се образуват и да си намерят работа. А проектът „Умен дом“ помага при най-обикновените действия: отваряне на прозорци, вдигане на щори, включване на ток, излизане от къщи и др. През 2000 г. американска компания проектира система от точки за плочки за подова настилка, наречена „Брайл за крака“, чрез която се изписват предупреждения за незрящи.

Асансьор с брайлови надписи

Да се изгори, без да се отваря. На 17 г. Брайл бил вече учител, а на 19 и преподавател в Института. Учениците му го обожавали - бил безкрайно добър, скромен, отзивчив и състрадателен. Въпреки ниските си доходи, помагал на всички и с пари, много малко оставял за себе си. Мястото си на органист отстъпил на свой ученик. Славата и наградите не съблазнявали създателя на магическото шестточие - отказал да му бъде връчен кръстът на Почетния легион. Дори когато, на 26 г., усетил първите симптоми на туберкулозата, не се безпокоял за здравето си, а купувал книги и приспособления за писане по неговия метод. Не очаквал благодарност. След смъртта му приятелите му намерили кутийка с надпис: „Да се изгори, без да се отваря“. Те все пак я отворили. Там имало стотици разписки за пари, които той бил раздал. Другарите му изпълнили волята му - кутийката с бележките била изгорена.

Ослепителното великолепие на надеждата. За кратко Брайл вярвал, че ще оздравее - заради благотворния въздух в Кувре, при семейството му. Но през 1844 г. получил силен кръвоизлив. Лекувал се, но след 6 години състоянието му много се влошило. Бил обаче спокоен - земната му мисия била завършена. „На Господ е угодно това, че пред очите ми винаги е било ослепителното великолепие на надеждата“, казал преди смъртта си. Настоял да доведат нотариус и с тих глас издиктувал завещанието си. Не забравил никого от тези, които обичал: момченцето, което го водело; лекарят, който го лекувал; болногледачът, който бдял над него; прислужниците, поддържали стаята му...

В 19,30 ч. на 6 януари 1852 г. съобщават: „Луи Брайл предаде красивата си душа в ръцете на Бога“. Умира на 43 г. Погребан е в родния Кувре. С доброволни дарения му е издигнат паметник, изобразяващ как обучава момче на релефните шест точки, с издълбан надпис „На Брайл - от благодарните слепи“.

През 1952 г., по случай 100 г. от смъртта му, пратеници на незрящите от всички части на земното кълбо се стекли, като огромна вълна на признателност, в родния град на своя спасител. В дома му бил открит музей, а улицата, водеща към него, приела името му. По настояване на жителите на Кувре ръцете на гениалния изобретател, първи в света докоснали изпъкналите 6 точки, били поставени върху гроба му в специално прозрачно ковчеже - като скъпоценна реликва. Прахът му бил пренесен в Пантеона в Париж, наред с най-великите мъже на Франция. Очевидци разказват, че плочата на надгробника му камък била излъскана от докосванията на хиляди ръце...

Мария Рашкова

За връзка с редакторите на „Трибуна Арсенал“:
 Редакция: e-mail: tribuna.arsenal@gmail.com
 Деляна Бобева: 0882 98 70 13, e-mail: didab@abv.bg
 Диана Рамналиева: e-mail: diana_ramnalieva@abv.bg
 Юлия Младенова: 0882 98 70 14
 Мария Рашкова: 0882 98 70 12; Първолетта Петкова: 5 74 55